

сно място съставлява се сега от люде, които най-напред се лишиха от своето отечество и не имаха от що да живеят. Подбуждани от нужда да наидат едно прибежище и мало хляб, двадесет разни народи дойдоха в това място и наидоха тамо не само потребното си препитание, но и средства да добият едно доста почтено имение." ¹⁷

Въпросите, свързани с процеса на реемиграцията бяха втората, неотделима част от работното ни проучване. Резултатите са сходни - получава се доста точна картина /на ниво родово предание/, както за причините, така и за новите поселения на бежанците отвъд Дунава. Прави впечатление, че в устните разкази се обозначават две места: Бесарабия и "онъз Добруджа" /Северна Добруджа- б.м.М.К./, като изходни пунктове за обратния процес на реемиграцията. При това информаторите имат предвид тамошните селски райони, откъдето се завръщат много от родовете след Крайовската спогодба.

На този етап не се установиха "преселенци" от градовете във Влахия и Молдова, което от своя страна налага предположението, че по-голямата част от завърналото се назад население е селско, с предпочитания към земеделски поминък. Например родът на дядо Желю Деличобана тръгва от сливенското село Атлю-оглу /Коньово/, стига до Кубей, зад Дунава, заселва се в с. Ак бунар, където имало чифлик, после една част отиват в с. Потур, оттам се връщат в Южна Добруджа, установяват се в с. Кардам и в съседните села. В Ак бунар с него имало още няколко фамилии - на Дядо Стою Бахчованина, на Христо и Велко Кирови, на Костадин Соргуча и др. ¹⁸

През голямото времево отстояние, сериозните усилия на Високата порта да си върне част от българското население, т.е. своите данъкоплатци, днес се предава в следния вид: българите не искали да се връщат от новите места, особено пришълците в Северна Добруджа, но по него време Великите сили почнали да търсят сметка на Турция защо ги е прогонила. "Търсят им сметка дет са се пръснали тез хора. Тръгнала една турска делегация да ги агитира да се върнат, ще им дадат земя, щото Добруджа останала пуста. "Хем Добруджа да са засели...Агитират ги, няма да ги закачат. Няма да идат на техните места /по родните си места- б.м./, кът са страхуват от местните турци, тука ще останат, оземляват ги." ¹⁹

Една от сериозните причини /в случая от икономическо естество/ за връщане обратно в пределите на Добруджа от Бесарабия, т.е. вторично преселване, намираме в предание на котленски род: "Бащиният ми род е от Сливен- Герасимо-